

URED ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA NACIONALNIH MANJINA

**IZVJEŠĆE O RADU STALNOG POVJERENSTVA ZA PROVEDBU INTEGRACIJE
STRANACA U HRVATSKO DRUŠTVO U 2018. GODINI**

Zagreb, listopad 2019. godine

I. UVOD

Zbog značaja integracije za uspješno funkcioniranje zajednica i društva u cjelini, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 4. travnja 2013. godine donijela Rješenje o imenovanju predsjednika i dijela članova *Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo* (u nastavku: *Stalno povjerenstvo*). *Stalno povjerenstvo* proširivano je u 2014. i 2017. godini, te temeljem Rješenja o imenovanju predsjednika i članova *Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo*, kojeg je Vlada Republike Hrvatske donijela 14. lipnja 2017. godine, u njegovom radu sudjeluju predstavnici 15 tijela državne uprave i javnih tijela: Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske (u nastavku: ULJPPNM), Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ministarstva zdravstva, Ministarstva kulture, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva državne imovine, Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Stalno povjerenstvo čine visoko rangirani predstavnici tijela državne uprave i javnih tijela te je u obavezi sastajati se dva puta godišnje, a po potrebi i češće. *Radna skupina za operativnu provedbu zadaća Stalnog povjerenstva*, koju osim predstavnika resornih tijela tvore i predstavnici organizacija civilnog društva, izvještava *Stalno povjerenstvo* o sustavu integracije, glavnim identificiranim problemima te o načinu rješavanja tih problema te izrađuje prijedloge nacionalnih strateških dokumenata u ovom području. Sukladno Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/15, 127/17), ULJPPNM provodi koordinaciju rada svih ministarstava, nevladinih organizacija i drugih tijela koja sudjeluju u postupku uključivanja u društvo azilanata ili stranaca pod supsidijarnom zaštitom u okviru *Stalnog povjerenstva* i pripadajuće *Radne skupine*.

Integracija, kako se određuje u nacionalnim i međunarodnim smjernicama i praksama, dinamičan je i dvosmjernan proces kojem je cilj da migranti koji zakonito borave u zemljama domaćinima – uključujući i osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita – postanu punopravni dionici društva zemlje u kojoj su se naselili, iz perspektive ekonomskog, društvenog, kulturnog, građanskog i političkog života. Ovaj proces je dvosmjernan jer uključuje ne samo aktivno sudjelovanje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, već i stvaranje prilika za njihovo sudjelovanje u društvu. U tome izrazit značaj ima uspješna međuresorna suradnja državnih tijela, lokalne i područne (regionalne) samouprave te civilnog društva, koja se ostvaruje upravo kroz rad *Stalnog povjerenstva* i *Radne skupine*.

Stalno povjerenstvo se u 2018. godini sastalo dva puta, 5. ožujka 2018. godine i 20. prosinca 2018. godine u Vladi Republike Hrvatske. 2018. godinu osobito je obilježio intenzivan rad dionika sustava na ispunjavanju mjera u okviru *Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine*, kojeg je Vlada Republike Hrvatske usvojila dana 23. studenog 2017. godine, a osobito izrada *Plana razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita*, dokumenta kojim će se definirati procedure i kriteriji po kojima će osobe po dobivanju međunarodne zaštite biti smještane u različita mjesta i gradove diljem Republike Hrvatske. Također, Republika Hrvatska nastavila je sudjelovati u *Europskom*

programu preseljenja državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite, te je do 31. prosinca 2018. godine sukladno programu preseljene 152 osobe. Do kraja 2018. godine, u Republici Hrvatskoj je ukupno (od 2006. godine) dodijeljeno 749 međunarodnih zaštita, pri čemu se u protekle 3 godine vidi trend povećanja broja dodijeljenih zaštita (Tablica 1.). U ovom izvještaju bit će prikazane održane sjednice *Stalnog povjerenstva*, te predstavljeni zaključci i potrebe za daljnje djelovanje u svrhu jačanja sustava integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Tablica 1. Broj odobrenih međunarodnih zaštita (azil i supsidijarna zaštita) od 2006. godine zaključno s 31. prosincem 2018. godine (izvor: *Ministarstvo unutarnjih poslova*)

VRSTA ZAŠTITE	GODINA ZAŠTITE												UKUPNO
	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Azil	1	3	11	5	4	21	7	15	36	83	183	240	609
Supsidijarna zaštita	0	3	2	9	9	14	17	10	7	17	27	25	140
UKUPNO	1	6	13	14	13	35	24	25	43	100	210	265	749

II. SJEDNICE STALNOG POVJERENSTVA

Prva sjednica Stalnog povjerenstva

Prva sjednica *Stalnog povjerenstva* održana je 5. ožujka 2018. godine u Vladi Republike Hrvatske. Na sjednici su sudjelovali v. d. ravnatelja ULJPPNM u svojstvu predsjednika *Stalnog povjerenstva* te predstavnici nadležnih tijela u svojstvu članova/ica: ULJPPNM, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo državne imovine, Ministarstvo kulture, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske te Hrvatski zavod za zapošljavanje. Sjednici, zbog ranije preuzetih obaveza, nije nazočio predstavnik Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Uz predstavnike nadležnih tijela, na sjednici su sudjelovali i predstavnici Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Dnevni red sjednice uključivao je sljedeće točke:

1. Izrada *Plana razmještaja* osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita
 - Format i opseg *Plana razmještaja* i procedura donošenja *Plana*
 - Upoznavanje s dosadašnjim koracima poduzetim vezano uz osiguravanje smještaja osobama pod međunarodnom zaštitom
 - Uspostavljanje sustava informiranja i obavještavanja u okviru razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita
2. Razno
 - Predstavljanje nadolazećih aktivnosti i obveza sukladno Akcijskom planu za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine

Točka 1 Dnevnog reda: Izrada Plana razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita

Format i opseg Plana razmještaja i procedura donošenja Plana

Nakon jednoglasnog prihvatanja predloženog dnevnog reda od strane članova/ica Stalnog povjerenstva, predsjednik Stalnog povjerenstva upoznao je članove/ice Stalnog povjerenstva s postupkom izrade *Plana razmještaja* osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Program premještanja sukladno Odlukama Vijeća Europske unije 2015/1523 i 2015/1601 završen je dana 26. rujna 2017. godine te se od tada više ne provodi. Po osnovi premještanja Republika Hrvatska je premjestila 81 osobu.

Međutim, Republika Hrvatska nastavila je provoditi program preseljenja te se novom Odlukom Vlade Republike Hrvatske o preseljenju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite (NN broj: 99/17) obavezala prihvatiti do 100 državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva po osnovi preseljenja. Po osnovi

preseljenja Republika Hrvatska je do kraja 2018. godine odobrila međunarodnu zaštitu za 152 osobe.

Republika Hrvatska prema načelu solidarnosti i ravnomjerne podjele odgovornosti dobrovoljno sudjeluje u *Europskom programu preseljenja državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite*. Vlada Republike Hrvatske se odlukama iz 2015. (NN 78/2015) i 2017. godine (99/2017) obvezala na prihvrat 250 osoba po osnovi preseljenja. Zaključno s danom 28. veljače 2018. godine, u Republici Hrvatskoj su dodijeljene 536 međunarodne zaštite.

S obzirom na višestruko uvećanje broja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, Vlada Republike Hrvatske usvojila je mjeru izrade *Plana razmještaja* osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u okviru *Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine*. Kao nositelj mjere i koordinativno tijelo Vlade Republike Hrvatske u području integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, ULJPPNM zadužen je za pripremu ovog dokumenta, a ključni dionici i sunositelji mjere su članovi *Radne skupine za operativnu provedbu zadaća Stalnog povjerenstva* (u nastavku: *Radna skupina*).

Plan razmještaja izrazito je važan strateški dokument u kojem će biti definirane procedure i kriteriji po kojima će osobe po dobivanju međunarodne zaštite biti smještane u različita mjesta i gradove diljem Republike Hrvatske. S povećanjem broja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj, naročito osoba koje dolaze putem preseljenja, neminovno je da će biti potrebno ravnomjerno i pravedno preraspodijeliti odgovornost za zbrinjavanje i uključivanje u društvo osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom među jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Stoga, važno je razviti sustav raspodijele ove obveze koja sa sobom nosi znatniji angažman raznih sustava kroz koje se provode integracijske mjere (osiguravanje smještaja, socijalna skrb, zapošljavanje, zdravstvo itd.). U isto vrijeme, promišljen sustav raspršivanja osoba pod međunarodnom zaštitom podrazumijeva i uzimanje u obzir potreba tih osoba, njihovih prilika za integraciju ali nosi i potencijalnu dobrobit lokalnim zajednicama. Predsjednik Stalnog povjerenstva istaknuo je kako je, s obzirom da se dokument ove prirode prvi put izrađuje u Republici Hrvatskoj, izrazito važno da mu se pristupi s maksimalnim angažmanom svih ključnih dionika kako bi polučio najbolje rezultate za osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita i društvo u cjelini.

Predsjednik Stalnog povjerenstva istaknuo je dva ključna izazova prilikom izrade *Plana razmještaja*. Prvi izazov predstavljaju objektivne mogućnosti osiguravanja smještaja koji je financijski prihvatljiv i lako dostupan, u smislu mogućnosti brze realizacije smještaja. Drugi izazov odnosi se na konkretne potrebe osoba pod međunarodnom zaštitom te mogućnosti za njihovu integraciju u pojedinu lokalnu sredinu, od kojih su najvažnije pristup zaposlenju, obrazovanju te socijalnoj i zdravstvenoj skrbi. Uzimajući u obzir ove ključne izazove, ULJPPNM predlaže da *Plan razmještaja* propiše ključne kriterije koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, koji će uključivati kao važan element dostupnost smještaja, ali i druge kriterije za koje se temeljem istraživanja i iskustva u drugim zemalja članicama Europske unije pokazalo da pospješuju integraciju.

Predsjednik Stalnog povjerenstva također je pojasnio predloženu proceduru izrade *Plana razmještaja*. Procedura izrade dokumenta uključivala bi imenovanje uže radne skupine koja bi fokusirano raspravljala o *Planu razmještaja* čiji bi nacrt izradio Ured za ljudska prava i prava

nacionalnih manjina u suradnji s predstavnicima akademske zajednice. Užu radnu skupinu činili bi predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova, Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje, Ministarstva demografije, obitelji, mladih i socijalne politike, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva rada i mirovinskog sustava, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Ministarstva zdravstva. Također, predviđeno je i provođenje šireg participativnog procesa koji bi uključivao, s jedne strane, strane radnu skupinu na nacionalnoj razini, a s druge strane razmatranje potreba i izazova koji se javljaju na razini lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava. Predsjednik Stalnog povjerenstva pozvao je predstavnicu Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu da upozna nazočne s planiranim aktivnostima vezanim uz izradu *Plana razmještaja*.

Predstavnica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu naglasila je kako je planirano da se nacrt kriterija razmještaja izradi u okviru participativnih sastanaka s ključnim predstavnicima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u 6 gradova (Zadar, Sisak, Karlovac, Rijeka, Varaždin i Osijek). Na sastancima predstaviti će se sljedeće teme: važnost lokalne razine za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita i izazovi u procesu integracije, primjeri dobre (lokalne i europske) prakse te raspraviti mogući kriteriji za razmještaj, iz perspektive lokalne i područne (regionalne) samouprave. Nakon sastanaka na lokalnoj razini, nacrt kriterija raspraviti će se na sastanku *Radne skupine* te će se usvojiti konačna lista kriterija na temelju koje će se izraditi *Plan razmještaja*.

Predstavnica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu naglasila je kako je lokalna razina ključna za uspješnu integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, ali i drugih kategorija migranata. Osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita ekonomski se integriraju na lokalnoj razini ako se uspješno uključe na tržište rada, te sve manje ovise o socijalnoj i humanitarnoj pomoći. Također, socijalna i kulturološka integracija, odnosno prilagodba novoj sredini, također se odvija na lokalnoj razini, što osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita omogućava suživot sa domaćim stanovništvom i aktivan doprinos društvenom životu. S druge strane, izazovi u integraciji osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj su brojni, a između ostalog su posljedica i nedovoljnog iskustva sa zbrinjavanjem ove kategorije osoba na lokalnoj razini. Stoga je važno informirati lokalne jedinice o politici integracije i njihovoj ulozi i obvezama u predstojećem razdoblju kako bi u budućnosti mogle postati partner središnjoj vlasti u kreiranju i provođenju integracijskih politika u skladu sa načelom višerazinskog upravljanja.

Također je predstavila i *Okvir za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita na lokalnoj razini*, koji je izrađen u okviru provedbe projekta IPA FF RAC 2012: "Potpora provedbi politike za integraciju migranata". *Okvir za integraciju* zamišljen je kao potpora jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave u Republici Hrvatskoj u izradi lokalnih strategija i akcijskih planova za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. *Okvir za integraciju* usmjeren je na sljedeća strateška područja integracije: rad i zapošljavanje, promicanje uključivosti i društvene kohezije, smještaj i stanovanje, socijalna zaštita i društvene službe, jačanje lokalnih kapaciteta i suradnja. U pripremi *Okvira za integraciju* sudjelovali su predstavnici nadležnih državnih tijela, organizacija civilnoga društva i međunarodnih organizacija te predstavnici lokalne samouprave, ureda državne uprave u županijama te županija. *Okvir* se planira predstaviti na spomenutim regionalnim koordinativnim sastancima, uz preporuku da se iskoristi za jačanje institucionalnog kapaciteta te razvoj lokalnih strategija za integraciju.

Upoznavanje s dosadašnjim koracima poduzetim vezano uz osiguravanje smještaja osobama pod međunarodnom zaštitom

Predsjednik Stalnog povjerenstva naglasio je kako je poznavanje trenutnih kapaciteta te projekcija smještajnih kapaciteta jedan je od ključnih čimbenika vezanih uz planiranje razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Predstavnik Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje upoznao je prisutne sa donošenjem *Zakona o izmjenama i dopunama zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti* (NN 127/2017), sukladno kojima Središnji državni ured osigurava smještaj azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom u stambenim jedinicama koje su vlasništvo Republike Hrvatske ili stambenim jedinicama koje koristi temeljem sklopljenog ugovora o najmu s trećim osobama. Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje sklopio je 80 ugovora o najmu za 152 osobe. Do dana održavanja sjednice aktualna su bila 32 rješenja za 39 osoba, što ukazuje da se uglavnom radilo o samcima za što se procjenjuje da će dovesti do uvećanih troškova prilikom pronalaska smještaja. Raspoloživi državni stanovi nalaze se na području 17 gradova, a njihova useljivost ovisi o stupnju ulaganja i obnove koji su potrebni prije useljenja. Adaptacija raspoloživih državnih stanova bit će financirana kroz Fond za azil, migracije i integraciju Europske unije. Korištenjem raspoloživih državnih stanova na godišnjoj razini predviđena je ušteda od 1.500.000,00 kn.

Uspostavljanje sustava informiranja i obavještavanja u okviru razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita

Predsjednik Stalnog povjerenstva naglasio je izuzetnu važnost uspostave sustava informiranja i obavještavanja o trenutnim aktivnostima, s obzirom na kompleksnost razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. U trenutnim procedurama razmještaja osoba pod međunarodnom zaštitom sudjeluju osobito: Ministarstvo unutarnjih poslova koje je nadležno za procedure preseljenja, Ministarstvo demografije, obitelji, mladih i socijalne politike putem donošenja rješenja o pravu na smještaj, Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje kroz nadležnost za osiguravanje smještaja, te ULJPPNM koji je nadležan za donošenje *Plana razmještaja* te predstavlja koordinativno tijelo. Uz to, dio zadaća u okviru razmještaja provodi Međunarodna organizacija za migracije (IOM) putem pilot projekta *Pružanje podrške Vladi Republike Hrvatske pri preseljenju izbjeglica* prema kojem pružaju podršku prilikom preseljenja, razmještaja i integracije izbjeglica. Stoga, radi stvaranja sinergije u radu, te osiguravanja nesmetanog rada tijela državne uprave, nužno je uspostaviti komunikacijske kanale za razmjenu važnih informacija.

Predstavnici ULJPPNM kao koordinativnog tijela zaduženog za pitanja integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u hrvatsko društvo, kao i za izradu *Plana razmještaja*, naglasili su da je, za dobrobit integracijskog procesa prilikom provedbe aktivnosti koje prate preseljenje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita i njihovo uključivanje u društvo lokalnih zajednica ključno uspostaviti konkretnu i ažurnu komunikaciju tijela državne uprave s Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM). S obzirom na postojanje niza integracijskih inicijativa i programa, a s ciljem izbjegavanja paralelizma u sustavu integraciji te osiguravanju optimalnog iskorištavanja proračunskih sredstava, izrazito je važna pravovremena i sveobuhvatna koordinacija nadležnih tijela te Međunarodne organizacije za migracije za vrijeme trajanja pilot projekta. Ovo uključuje i obavještavanje ULJPPNM s obzirom na koordinativnu

ulogu za pitanja integracije. Ovo se posebice odnosi na odabir gradova u koje će, u sklopu navedenog pilot projekta, biti preseljene osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita, te tijekom integracijskih aktivnosti koje će se tamo provoditi.

Predstavnica Ministarstva unutarnjih poslova upoznala je prisutne s aktivnostima koje su u nadležnosti navedenog ministarstva. U programu preseljenja, pripremne radnje obavljaju se u Turskoj uz pomoć Međunarodne organizacije za migracije (IOM) s kojom je Ministarstvo unutarnjih poslova sklopilo ugovor nastavno na preuzete međunarodne obveze u pogledu preseljenja. Ugovor se odnosi na pomoć prilikom provedbe logističkih aktivnosti, ali i početne integracije u Republici Hrvatskoj kao što je pomoć oko pronalaska stanova za najam, učenje jezika, prijava nadležnom Centru za socijalnu skrb kao i ostvarivanje kontakata s lokalnom zajednicom. Prema informacijama predstavnice Ministarstva unutarnjih poslova, gradovi u kojima bi, u suradnji s Međunarodnom organizacijom za izbjeglice (IOM), mogle biti smještene osobe pod međunarodnom zaštitom su Slavonski Brod, Osijek i Varaždin.

Predstavnik Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje osvrnuo se na rečeno istaknuvši nužnost pravovremene komunikacije te poštivanja nadležnosti tijela državne uprave u području integracije. S početkom pilot projekta *Pružanje podrške Vladi Republike Hrvatske pri preseljenju izbjeglica* kojeg provodi Međunarodna organizacija za izbjeglice primjećuje se paralelizam u procedurama osiguravanja smještajnih kapaciteta kao i zadiranje u nadležnosti tijela državne uprave. Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje, kao tijelo državne uprave koje osigurava smještaj azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom, snosi fiskalnu odgovornost za racionalno raspolaganje sredstvima državnog proračuna za osiguravanje smještaja kao i odgovornost za prikladnost osiguranog smještaja. Dosadašnje iskustvo tijekom provođenja spomenutog pilot projekta pokazalo je kako pronalazak smještajnog kapaciteta u pojedinim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koji se provodi kao projektna aktivnost, a bez pravovremenih i sveobuhvatnih konzultacija sa Središnjim državnim uredom za obnovu i stambeno zbrinjavanje, rezultirao visokim troškovima po državni proračun za koje je u konačnici odgovoran Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje. Nastavno na navedeno, istaknuto je kako je nužno da se sve projektne aktivnosti nevladinih i međuvladinih organizacija, a pogotovo one koje utječu na rad tijela državne uprave, usklade upravo s nadležnim tijelima.

Nastavno na neophodnost poštivanja obveza koje su predviđene ostvarivanjem statusa nositelja međunarodne zaštite, predstavnica Ministarstva znanosti i obrazovanja istaknula je kako je evidentirana nezadovoljavajuća razina pohađanja obveznih 70 sati učenja hrvatskog jezika, koji je jedan od ključnih preduvjeta uspješne integracije. Prema podacima Ministarstva znanosti i obrazovanja samo 10% osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita privede kraju obvezni ciklus učenja hrvatskog jezika, što rezultira znatnim gubicima u državnom proračunu.

Točka 2 Dnevnog reda: Razno

Predstavljanje nadolazećih aktivnosti i obveza sukladno Akcijskom planu za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine

Predstavnice ULJPPNM upoznale su prisutne s planiranim aktivnostima u nadolazećem razdoblju u koje će se provoditi u okviru projekta *Podrška integraciji državljana trećih zemalja*

kojima je odobrena međunarodna zaštita sufinanciranom u okviru Nacionalnog programa Fonda za azil, migracije i integraciju, kao i sa završnim aktivnostima projekta IPA FFRAC 2012 *Potporna provedbi politike za integraciju migrantima*. Također je najavljeno održavanje okruglog stola *Ekonomska integracija osoba pod međunarodnom zaštitom: prilike i izazovi*, 8. ožujka 2018. godine. Ciljevi okruglog stola bili su predstaviti izazove ekonomske integracije u Republici Hrvatskoj, mogućnosti za uključivanje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita na hrvatsko tržište rada te potrebe poslodavaca kao i primjere dobre prakse.

Druga sjednica Stalnog povjerenstva

Druga sjednica *Stalnog povjerenstva* održana je 20. prosinca 2018. godine u Vladi Republike Hrvatske. Na sjednici su sudjelovali ravnatelj ULJPPNM u svojstvu predsjednika Stalnog povjerenstva te predstavnici nadležnih tijela u svojstvu članova/ica: ULJPPNM, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske. Zbog prethodno preuzetih obaveza, sjednici nisu mogli nazočiti predstavnici Ministarstva državne imovine, Ministarstva kulture te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Uz predstavnike nadležnih tijela, na sjednici su sudjelovali i predstavnici Pravnog fakulteta i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Dnevni red sjednice uključivao je sljedeće točke:

1. Usvajanje nacrt *Plana razmještaja* osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita – početak 2019. g.
2. Izvještavanje o provedenima aktivnostima i rezultatima projekta AMIF „Podrška integraciji osoba pod međunarodnom zaštitom“
3. Izazovi integracije izbjeglica u hrvatsko društvo: stavovi građana i pripremljenost lokalnih zajednica - rezultati istraživanja
4. Razno
 - Izvještavanje o provedenim i planiranim aktivnostima na području integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita od strane članova/ica Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo

Točka 1 Dnevnog reda: Usvajanje nacrt *Plana razmještaja* osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita – početak 2019.g.

Nakon jednoglasnog prihvatanja predloženog Dnevnog reda od strane članova/ica Stalnog povjerenstva, predsjednik Stalnog povjerenstva upoznao je članove/ice Stalnog povjerenstva s napretkom u postupku izrade *Plana razmještaja* osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Predsjednik Stalnog povjerenstva naglasio je napredak Republike Hrvatske u sudjelovanju u *Europskom programu premještaja i preseljenja državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite*. Vlada Republike Hrvatske odlukama se obvezala na prihvatanje 400 osoba po osnovi premještanja te 250 osoba po osnovi preseljenja, od čega su do 20. prosinca 2018. godine premještene ili preseljene 233 osobe. Ukupno gledajući, od 2006. godine do kraja 2018. godine međunarodna zaštita odobrena je za 749 osoba, a 77% pozitivnih odluka doneseno u posljednje tri godine. Stoga je mjera izrade *Plana razmještaja* važna kako bi se uspostavio učinkovit sustav integracije, koji će uzeti u obzir potrebe osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, ali i mogućnosti lokalnih zajednica.

U svrhu izrade nacrtu Plana razmještaja, *Odlukom o imenovanju članova* osnovana je *uža Radna skupina za izradu kriterija Plana razmještaja* koju čine predstavnici tijela državne uprave (ULJPPNM, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku; Ministarstvo unutarnjih poslova; Ministarstvo zdravstva; Ministarstvo znanosti i obrazovanja; Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje; Hrvatski zavod za zapošljavanje) kao i predstavnici jedinica lokalne samouprave (Grad Zadar) te akademske zajednice (Institut za migracije i narodnosti, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu).

Nadalje, u svrhu definiranja kriterija za izradu *Plana razmještaja*, ULJPPNM organizirao je koordinativne sastanke u 8 gradova u kojima su identificirani kapaciteti za smještaj osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita: Zadar, Slavonski Brod, Sisak, Karlovac, Rijeka, Varaždin, Požega i Osijek. Sastanci su organizirani kao podrška jačanju suradnje lokalne, regionalne i nacionalne razine u pogledu integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita te je na njima sudjelovalo preko 200 sudionika, predstavnika tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javnih službi i nevladinih organizacija. Također, u većini navedenih gradova, osim Požege i Osijeka, održane su javne tribine pod nazivom *Izazovi i mogućnosti za integraciju osoba pod međunarodnom zaštitom iz perspektive javnih službi* na kojoj su stručnjaci s bogatim profesionalnim iskustvom u ovoj temi, iz ključnih resora za integraciju (socijalna skrb, obrazovanje, zdravstvo i zapošljavanje), predstavili zakonodavni okvir integracije te prava i obveze osoba pod međunarodnom zaštitom kao i osvrnuli se na konkretne izazove u svakodnevnom radu i načine njihova prevladavanja. Na javnim tribinama u konstruktivnim raspravama sudjelovalo je preko 400 sudionika. Predsjednik Stalnog povjerenstva pozvao je predstavnike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu da predstave nacrt *Plana razmještaja*.

Predstavnik Pravnog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, član *uže Radne skupine za izradu kriterija Plana razmještaja*, naglasio je kako se prilikom odlučivanja o tome gdje smjestiti osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita može uzeti u obzir nekoliko kriterija: smještaj i stanovanje, rad i zapošljavanje, dostupnost javnih usluga i kapaciteti lokalne zajednice za integraciju. Pri tome, u svakom pojedinom slučaju potrebno je i voditi računa o osobnim okolnostima i potrebama osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, a posebno o sljedećem: radi li se o pojedincu ili obitelji, budući da su potrebe obitelji u određenoj mjeri različite (primjerice, odgoj i školovanje djece, zdravstvena zaštita djece, i sl.); zdravstveno stanje osobe (primjerice, u slučaju kroničnih bolesti, potreba za dostupnom specijalističkom zdravstvenom zaštitom); radna sposobnost i kvalifikacije (primjerice, u slučaju da u određenoj lokalnoj jedinici postoji potražnja poslodavaca za određenim kvalifikacijama, a koje posjeduje osoba kojoj je odobrena međunarodna zaštita); i drugo.

Smještaj i stanovanje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita pokazuje se izazovom s obzirom na to da se radi o osobama koje nemaju socio-kulturni kapital, slabijeg su imovinskog statusa, nedovoljno poznaju jezik, a stanodavci im, iz različitih razloga, nevoljko iznajmljuju nekretnine. U praksi je ostvarivanje ovog prava u dosadašnjem stambenom zbrinjavanju predstavljalo izazov osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita, uglavnom zbog nevoljkosti stanodavaca da iznajme, zbog čega je traženje stanova bilo vremenski zahtjevno. U svrhu izrade *Plana razmještaja*, kriterij smještaja i stanovanja prvenstveno se odnosi na dostupnost raspoloživih, useljivih i namještenih smještajnih objekata u državnom vlasništvu kojima raspolaže Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje. U slučaju da ne postoji dovoljan broj useljivih i namještenih smještajnih objekata u državnom vlasništvu,

potrebno je uzeti u obzir dostupne ponude na slobodnom tržištu za najam smještajnih objekata, u adekvatnom stanju i uzimajući u obzir visinu mjesečne najamnine.

Uključivanje na tržište rada važan je indikator kratkoročne i dugoročne integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u hrvatsko društvo. Ono podrazumijeva pravo na rad i zapošljavanje s jedne strane, a s druge stvaranje mogućnosti za zapošljavanje u skladu s kvalifikacijama, radnim iskustvom i interesima osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Za uključivanje na tržište rada u pravilu je potrebno poznavanje hrvatskog jezika. Prilikom razmještanja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita treba uzeti u obzir stopu nezaposlenosti u lokalnim jedinicama; potražnju poslodavaca za radnicima određenih kvalifikacija i mogućnost zapošljavanja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita na tim poslovima; deficitarna zanimanja u lokalnoj jedinici i mogućnosti prekvalifikacije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

S obzirom na izraženiji rizik od socijalne isključenosti i siromaštva, osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita mogu biti korisnici mjera iz područja socijalne skrbi. Također su korisnici brojnih društvenih službi, posebice u pogledu zdravstvene zaštite, odgoja i obrazovanja. Pružanje javnih usluga osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita predstavlja izazov i pružateljima usluga s obzirom na to da se uglavnom radi o osobama druge rase, vjere, kulturnih obrazaca i osobama koje slabo ili uopće ne govore hrvatski jezik. Stoga, prilikom smještanja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u jedinice lokalne samouprave, treba uzeti u obzir kriterij dostupnosti javnih usluga i to: broj i dostupnost škola koje mogu primiti djecu i osigurati pripremnu nastavu; dostupnost ustanova za odgoj djece; dostupnost zdravstvenih ustanova, kako primarne zdravstvene zaštite tako i specijalističke (u slučaju kroničnih bolesnika); dostupnost socijalnih usluga; prometnu povezanost na području lokalne i/ili područne jedinice; mogućnost organizacije tečaja hrvatskog jezika u lokalnoj jedinici.

Konačno, u skladu s iskustvima europskih zemalja koja pokazuju da su gradovi mjesta gdje se migranti i osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita doseljavaju i žive, potrebno je osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita smještati u lokalne jedinice koje obavljaju odgovarajuće javne poslove, te imaju kapacitet za njihovu integraciju. U Hrvatskoj decentralizirane funkcije osnovnog i srednjeg školstva, zdravstva i socijalne skrbi preuzelo je 35 gradova; stoga, jedan od kriterija razmještaja odnosi se upravo na obavljanje ovih funkcija. Kriterij kapaciteta lokalnih zajednica uključuje: postojanje organizacija civilnog društva koje mogu osigurati potporu osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita u procesu integracije; mogućnost uključivanja predstavnike vjerskih zajednica koji mogu pružiti individualnu potporu osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita u integraciji, ali i pomoći u premošćivanju barijera između većinskog stanovništva, članova svoje zajednice i osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita; broj stanovnika u lokalnoj jedinici; mogućnost smještanja više osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u istu lokalnu zajednicu, kako bi se spriječilo s jedne strane rasipanje resursa za integraciju, a s druge strane osobama olakšala integracija; iskustvo lokalne zajednice u zbrinjavanju prognanika i izbjeglica i rada s drugim ranjivim skupinama.

Na temelju dosadašnjih trendova u odobravanju međunarodne zaštite u 2017. i 2018. godini (oko 190 osoba godišnje) te preostalog broja osoba koje se Republika Hrvatska obvezala preuzeti prema *Odluci o preseljenju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite* (još 98 osoba), uža *Radna skupina za izradu kriterija Plana razmještaja* procijenila je da će tijekom 2019. godine biti potrebno

razmjestiti između 290 i 340 osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, što uključuje i njihove članove obitelji.

Između prethodno navedenih kriterija, uža *Radna skupina za izradu kriterija Plana razmještaja* predlaže da se za odabir jedinica lokalne samouprave u koje će se razmještati osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita koriste kumulativno kriterij smještaja i stanovanja te kriterij kapaciteta lokalne zajednice. Podredno, u skladu s posebnim okolnostima pojedine osobe kojoj je odobrena međunarodna zaštita moguće je kao primarni kriterij odrediti i neki drugi (primjerice, ako je osoba kojoj je odobrena međunarodna zaštita samostalno pronašla zaposlenje, moguće ju je smjestiti u lokalnu jedinicu prema mjestu zaposlenja). U skladu s dosadašnjom procedurom, odluku o razmještaju određene osobe u lokalnu jedinicu donosio bi Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova. Iznimno, u slučaju postojanja posebnih okolnosti na strani osobe kojoj je odobrena međunarodna zaštita, uža *Radna skupina za izradu kriterija Plana razmještaja* predlaže da odluku o razmještaju donosi Komisija koju čine predstavnici državnih tijela zastupljenih u Užoj radnoj skupini.

S obzirom na kriterij smještaja i stanovanja, utvrđeno je da će Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje raspolagati s ukupno 64 smještajna objekta u koje će se smještati osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita (Tablica 1). Procjenjuje se da je u navedene objekte moguće smjestiti 190 osoba.

Tablica 1. – broj raspoloživih smještajnih objekata u državnom vlasništvu po gradovima

BR.	GRAD	BROJ STAMBENIH JEDINICA	BROJ OSOBA
1	BJELOVAR	3	8
2	DARUVAR	3	7
3	DUGA RESA	3	7
4	KARLOVAC	16	40
5	KOPRIVNICA	1	2
6	KOTORIBA	1	7
7	LEPOGLAVA	1	6
8	LIPIK	2	4
9	OSIJEK	3	5
10	POŽEGA	10	25
11	SISAK	29	59
12	SLAVONSKI BROD	3	4
13	ZAGREB	7	16
	UKUPNO	64	190

Ostali gradovi u koje će se smještati osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita odabrani su na temelju upravnog kapaciteta koji se procjenjuje na temelju obavljanja decentraliziranih funkcija (školstvo, zdravstvo, socijalna skrb) (Tablica 2). Očekuje se da u navedenim gradovima postoje i kapaciteti lokalne zajednice, ali i da mogu razviti dodatne lokalne mjere za integraciju. Dodatno, zbog smještaja više osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u istu lokalnu

zajednicu kako bi se spriječilo s jedne strane rasipanje resursa za integraciju, a s druge strane olakšala integracija, neki gradovi s prve liste dodani su i na drugu listu (Koprivnica, Osijek i Zagreb). U listu nisu uvršteni svi gradovi s decentraliziranim funkcijama zbog visokih troškova najma nekretnina (svi gradovi u priobalnim turističkim područjima), uz iznimku grada Rijeke koji je u svojim strateškim dokumentima prepoznao važnost integracije migranata u društvo.

Tablica 2. – gradovi s decentraliziranim funkcijama u koje će se smještati osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita

BR.	GRAD	BROJ STAMBENIH JEDINICA	BROJ OSOBA
1	ČAKOVEC	2-3	10
2	OSIJEK	2-3	10
3	RIJEKA	14	50
4	ZAGREB	5	30
	UKUPNO	23-25	100
Rezervna lista			
1	KOPRIVNICA	2-3	10
2	VARAŽDIN	2-3	10
3	VELIKA GORICA	2-3	10
4	ZAPREŠIĆ	2-3	10
	UKUPNO	8-12	40

Predsjednik Stalnog povjerenstva zahvalio je na detaljnom izlaganju te je zahvalio svim nadležnim tijelima na sudjelovanju i doprinosu pri izradi nacrtu *Plana razmjesta*. Osobito se osvrnuo na cilj izrade *Plana razmjesta*, odnosno na potrebu razvijanja sustava rasterećenja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s obzirom na očekivani angažman raznih sustava kroz koje se provode integracijske mjere, poput socijalne skrbi, pripreme za tržište rada te zdravstvene zaštite. Također je naglasio važnost pružanja kontinuirane podrške jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave kako bi integracija osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita bila što uspješnija. Predsjednik Stalnog povjerenstva naglasio je da će dokument biti prosljeđen svim nadležnim tijelima na mišljenje početkom godine te je zamolio podršku kako bi što prije bio upućen u daljnju proceduru.

Svi prisutni članovi/ice *Stalnog povjerenstva* jednoglasno su izrazili suglasnost s predstavljenim dokumentom.

Točka 2. Dnevnog reda: Izvještavanje o provedenima aktivnostima i rezultatima projekta AMIF „Podrška integraciji osoba pod međunarodnom zaštitom“

Predsjednik Stalnog povjerenstva obavijestio je nazočne o održanoj završnoj konferenciji projekta *Podrška integraciji državljana trećih zemalja kojima je potrebna međunarodna zaštita*, koja je održana 30. studenoga 2018. godine u hotelu Dubrovnik u Zagrebu. Konferencija je označila završetak projekta koji je sufinanciran iz Fonda za azil, migracije i integraciju Europske unije, tijekom kojeg su trajanju od 15 mjeseci provedene brojne aktivnosti koje su uključivale: medijsku kampanju, istraživačke aktivnosti, stručne i senzibilizacijske tribine, kao i radionice za javne službenike, djecu i mlade te niz koordinativnih aktivnosti namijenjenih jačanju razvoja sustava integracije.

Pomoćnica ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina predstavila je ključne aktivnosti i rezultate projekta. Svrha provedenog projekta bila je učiniti postojeći sustav za provedbu integracije državljana trećih zemalja kojima je potrebna međunarodna zaštita učinkovitijim kroz podizanje svijesti stručne i opće javnosti o poteškoćama integracije u Republici Hrvatskoj, jačanje kapaciteta dionika te jačanje koordinativnih aktivnosti.

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- medijska kampanja s ciljem senzibiliziranja javnosti (televizijska kampanja na tri kanala s nacionalnim dosegom, billboard kampanja u 12 naselja s 10.000,00 stanovnika i više, radijska kampanja na 5 radijskih postaja s nacionalnim dosegom te internet interaktivna kampanja);
- istraživanje stavova hrvatskih građana prema osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita te kapaciteta i potreba jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za uspješnu integraciju u 21 jedinica lokalne i 9 jedinica područne (regionalne) samouprave;
- regionalni koordinativni sastanci na temu izrade kriterija Plana razmještaja (Zadar, Sisak, Karlovac, Slavonski Brod, Varaždin, Rijeka, Osijek i Požega);
- regionalne tribine i javna događanja namijenjena jačanju kapaciteta javnih službenika u području socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja i zapošljavanja. U razdoblju od studenog 2017. godine do rujna 2018. godine, provedeno je 9 javnih događanja: početna konferencija projekta u Zagrebu (16. studenoga 2018. godine), okrugli stol na temu zapošljavanja osoba pod međunarodnom zaštitom (9. ožujka 2018. godine), šest regionalnih tribina, u Sisku (10. travnja 2018. godine), Slavonskom Brodu (20. travnja 2018. godine), Zadru (27. travnja 2018. godine), Karlovcu (11. svibnja 2018. godine), Varaždinu (25. svibnja 2018. godine) i Rijeci (8. lipnja 2018. godine), te senzibilizacijsko predavanje na temu izgradnje multikulturalnih društva u Zadru (12. listopada 2018. godine);
- aktivnosti senzibilizacije djece i mladih.

Projektne aktivnosti obuhvatile su velik broj sudionika iz radnih ciljanih skupina te je ocijenjen iznimno uspješnim. Rezultati projekta uključuju:

- Povodom provedbe medijske kampanje na Nova TV kanalima, sukladno podacima o gledanosti, TV spot je dosegnuo gotovo 900.000 gledatelja u populaciji od 18 – 54 godina; na HTV1 kanalu preko 675.000 gledatelja u skupini od 18 – 59 godina;
- Na Youtube kanalu, TV spot je ukupno pogledalo više od 960.000 osoba, te je preko priložene poveznice stranice Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske posjetilo više od 6.700 ljudi;

- Izrađeni su detaljni planovi za provođenje senzibilizacijskih aktivnosti za djecu i mlade nižeg i višeg osnovnoškolskog uzrasta koji uključuju: ciljeve i očekivane ishode, razrađene aktivnosti te didaktička sredstva. U organizaciji ULJPPNM, radionice su provedene u 6 gradova (Zadar, Slavonski Brod, Sisak, Karlovac, Ogulin, Zagreb) u suradnji sa 17 škola te je njima ukupno obuhvaćeno 963 djece i mladih;
- Tiskana je senzibilizacijska brošura *Dječja pitanja o izbjeglištvu – i kako na njih odgovoriti*, u 1000 primjeraka, koja će biti distribuirana školama na područjima na kojima će biti smještene osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita, sukladno *Planu razmještaja*;
- U Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu su povodom Svjetskog dana izbjeglica, u razdoblju od 4. do 20. lipnja 2018. godine, bili izloženi crteži djece tražitelja međunarodne zaštite iz prihvatnih centara u Zagrebu i Kutini, na temu njihove prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Izložbu je, u sklopu javnih događanja za djecu i mlade, organizirano posjetilo 144 učenika zagrebačkih škola. Također je održana panel rasprava pod nazivom *Uključivanje djece tražitelja i nositelja međunarodne zaštite u odgojno-obrazovni sustav: Analize politika i primjeri dobre prakse*;
- *Radna skupina za operativnu provedbu zadaća Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo* izradila je s izmijenjeno i dopunjeno izdanje *Vodiča kroz integraciju stranaca* koji će se tiskati na 7 jezika;
- Na javnim događanjima sudjelovalo je više od 600 sudionika, predstavnika jedinica lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava, tijela državne uprave i javnih servisa, te organizacija civilnog društva.

Točka 3. Dnevnog reda: Izazovi integracije izbjeglica u hrvatsko društvo: stavovi građana i pripremljenost lokalnih zajednica - rezultati istraživanja

Predsjednik Stalnog povjerenstva naglasio je da je u okviru spomenutog projekta *Podrška integraciji državljana trećih zemalja kojima je potrebna međunarodna zaštita*, ULJPPNM proveo istraživanje kojim se namjeravalo utvrditi stavove hrvatskih građana prema osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita te spremnost građana za prihvata i integraciju azilanata u njihove lokalne zajednice. Jedan od ciljeva ovog istraživanja upravo je pružanje podrške jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u prepoznavanju potreba i izazova integracije državljana trećih zemalja kojima je potrebna međunarodna zaštita, a imajući u vidu da se integracija upravo i događa na razini gradova i neosporno je da je izuzetna važna upravo podrška lokalnog stanovništva. Predsjednik Stalnog povjerenstva pozvao je predstavnika Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu da predstavi rezultate istraživanja.

Predstavnik Filozofskog fakulteta naglasio je kako je svrha provedenog istraživanja bila pružiti podršku jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u prepoznavanju izazova i mogućnosti integracije. Konačan cilj i indikator uspješnosti integracijskih politika jest cjelovito uključivanje i sudjelovanje državljana trećih zemalja u gospodarskom, kulturnom i društvenom životu svojih zajednica, čuvajući pritom i vlastiti identitet i kulturu. Napomenuo je kako je taj cilj važan je ne samo za nove sugrađane već i doprinosi izgradnji uključivih, održivih i uspješnih zajednica.

Za postizanje svrhe istraživanja korištena je kvantitativna i kvalitativna istraživačka metodologija, te je ono provedeno mješovitom metodologijom, kao dvije povezane studije. Kvantitativni dio istraživanja odnosi se na prvi istraživački cilj: Utvrditi stavove hrvatskih građana te njihovu spremnost za prihvaćanje i integraciju državljana trećih zemalja kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj, a kvalitativni dio na drugi istraživački cilj: Utvrditi potrebe lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava u procesu integracije državljana trećih zemalja kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj, kao i izazove s kojima se one susreću ili će se susretati prilikom integracije azilanata u hrvatsko društvo. Treći istraživački cilj: Izraditi Liste za procjenu potreba i izazova integracije lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava te osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, ostvaren je sintezom nalaza iz prethodna dva cilja i izradom dviju lista. Jedna lista namijenjena je čelnicima i službenicima u jedinicama lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava kako bi mogli procijeniti postojeće potrebe, resurse i kapacitete u svojoj zajednici pod vidom planiranja ili provedbe aktivnosti za integraciju. Druga je lista namijenjena azilantima i služi samoprocjeni potreba i stupnja njihovog zadovoljavanja.

Kako bi se formirao uzorak sudionika za potrebe ovog istraživanja definirane su četiri regije Hrvatske: istočna, središnja i sjeverozapadna, primorska i istarska te dalmatinska. Primijenjeni anketni upitnik sadržavao je 67 čestica formiranih u sljedeće konstrukte i skale: 1. Stav prema azilantima, 2. Percepcija realne prijetnje, 3. Percepcija simboličke prijetnje, 4. Podrška pravima azilanata, 5. Percepcija negativnih promjena u zajednici, 6. Spremnost na pomaganje azilantima, 7. Čestina kontakata s azilantima, 8. Kvaliteta kontakata s azilantima, 9. Izvori informiranja o azilantima, 10. Prikaz azilanata u medijima, 11. Socijalna bliskost s azilantima, 12. Stav prema obliku akulturacije, 13. Procjena broja azilanata, 14. Promjena broja azilanata, 15. Sociodemografska obilježja sudionika.

Provedeno anketno istraživanje odnosa hrvatskih građana prema socijalnoj integraciji azilanata na reprezentativnom uzorku za odabrane gradove u četiri regije i kvalitativno istraživanje potreba i izazova 30 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave omogućilo je donošenje niza preporuka. Općenito govoreći, hrvatski građani većinom imaju neutralan stav prema azilantima. U ovom je kontekstu važno naglasiti i to da građani uglavnom neutralno procjenjuju očekivanja negativnih promjena u zajednici do kojih bi moglo doći u povodu dolaska azilanata, kao i to da iskazuju blagu podršku ostvarivanju prava azilanata. Stoga, kako se percepcija kulturne različitosti ne bi pojačavala i time dalo povoda za porast doživljaja prijetnje kod građana, posebno one simboličke, integracijske politike trebaju voditi računa o uključivanja azilanta u dobro pripremljene i temeljito senzibilizirane zajednice, a pozitivne ishode i primjere dobrih integracijskih praksi učiniti široko vidljivima i istaknutima. Pri tome valja istaknuti da se velika većina građana o azilantima informira iz javnih medija, a gotovo polovina i s društvenih mreža, pa upravo ove medije valja koristiti kako bi se senzibilizirala šira javnost i prenijeli pozitivni integracijski primjeri. Takvi pozitivni primjeri mogu ojačati spremnost domaćeg stanovništva na kontakt s azilantima. To je posebno važno pod vidom nalaza da većina građana procjenjuje da je prikaz u medijima blago negativan. Iz navedenog proizlazi da medijske poruke treba pažljivo kreirati i osigurati da medijska vidljivost primjera dobre prakse i uspješne integracije bude dovoljna. Valja imati na umu da gotovo polovica ispitanih hrvatskih građana nije imala nikakvog kontakta s azilantima, a oni koji jesu svoje susrete s njima procjenjuju neutralno – niti pozitivno, niti negativno. U skladu s time je i nalaz da su hrvatski građani neutralni u pogledu spremnosti na osobni angažman u pomaganju azilantima u procesu integracije, pa je važno u zajednicama

osmisлити raznolike i ne pretjerano zahtjevne aktivnosti u kojima bi spremnost građana na pomoć mogla doći do izražaja (npr. akcije doniranja).

Predstavnik Filozofskog fakulteta naglasio je kako stavovi hrvatskih građana imaju potencijal otkloniti se i u pozitivnu i u negativnu stranu, pa je stoga važno osmišljenim, ciljanim i koordiniranim politikama naslanjati se na pozitivne stavove građana, usmjeravati ih i omogućiti građanima sudjelovanje u integraciji azilanata. Nadalje, pozitivnije stavove iskazuju stanovnici središnje i sjeverozapadne Hrvatske kao i oni u Primorju i Istri, u odnosu na istočnu i dalmatinsku regiju. Iz nalaza kvalitativnog dijela istraživanja proizlazi da u pogledu percepcije lokalnih sredina kao prostora integracije azilanata svi dionici u svim regijama izražavaju neki oblik zabrinutosti, pri čemu je iznimka samo primorska regija, gdje sugovornici ne očekuju nikakve teškoće. U ostalim zajednicama prevladava očekivanje nekog oblika negativnih reakcija domicilnog stanovništva, posebno u manjim sredinama, kako to navode u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u istočnoj i dalmatinskoj regiji, dok je opće mišljenje da bi veći gradovi bili spremniji prihvatiti azilante. Ovi nalazi jasno sugeriraju u kojim će regijama trebati pojačani napor u praksama informiranja i senzibilizacije stanovništva.

Uz to što općenito pozitivnije stavove imaju oni stanovnici Republike Hrvatske koji vjeruju da broj azilanata u budućnosti treba povećati, kao i oni koji zagovaraju integraciju kao primjerenu politiku odnosa prema azilantima, najvažnije su odrednice spremnosti na kontakt s azilantima i osobni angažman u pomaganju azilantima doživljaj stvarne i simboličke prijetnje, te očekivanje negativnih promjena u zajednici u povodu njihova dolaska. Neke od ovih nalaza potvrđuje i kvalitativna studija ispitivanja potreba i mogućnosti lokalnih zajednica, primjerice, strah od getoizacije azilanata, mogućnost stvaranja novih „socijalnih slučajeva“ ovisnih o institucijama, te moguće jačanje negativnih stavova na temelju pojedinačnih ekscesa koji uključuju azilante.

U Republici Hrvatskoj malo je zajednica koje imaju iskustvo prihvata i integracije azilanta u svoje socijalno tkivo. Podaci pokazuju da većina zajednica koje su sudjelovale u istraživanju potreba i viđenja izazova u vezi integracije azilanta zapravo o tome ne razmišlja niti se priprema. To je jasno vidljivo iz činjenice da praktički niti jedna zajednica nije razvila svoj plan integracije azilanata, a da im je *Akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. godine do 2019. godine* u velikom broju slučajeva slabo poznat i da ne vide svoje zadaće koje iz njega proizlaze. No, dionici integracije u svim jedinicama uključenim u ovo istraživanje ističu da su im pravodobne i vjerodostojne informacije o planovima dolaska i razmještaja azilanata ključna potreba. Dionici integracije u većini regija čvrsto su uvjereni da će im informacije koje očekuju od nadležnih ministarstava, ali ponajprije od ULJPPNM, omogućiti da započnu pripreme za integracijske aktivnosti i eventualni prihvata azilanata.

Povoljniji odnos građana Republike Hrvatske prema azilantima može se očekivati ako građani doživljavaju manju prijetnju od azilanata, dakle, ako razumiju da njihov dolazak ne predstavlja prijetnju postojećem identitetu i kulturi, niti da ugrožava resurse lokalnih zajednica, ako očekuju manje negativnih promjena u svojim zajednicama u povodu dolaska azilanata, ako misle da broj azilanata u budućnosti u Republici Hrvatskoj treba povećati i ako vjeruju da je integracija prikladna akulturacijska strategija u Hrvatskoj. Na temelju ovih spoznaja moguće je koncipirati sadržaj pripreme stanovnika za prihvata i integracijske aktivnosti, uzevši u obzir da sadašnji neutralni stav prema azilantima, blaga zabrinutost zbog mogućeg ugrožavanja hrvatske kulture i vrijednosti, ali isto tako podržavanje zakonom zajamčenih prava i spremnosti na uspostavu susjedskih odnosa mogu prevagnuti u anti-integracijskom ili pro-integracijskom smjeru. Stoga, u

aktivnostima informiranja, senzibilizacije i pripreme zajednice te vođenja integracijskih mjera treba umanjiti brige koje domicilno stanovništvo ima u vezi dolaska azilanata.

Predsjednik Stalnog povjerenstva zahvalio je predstavniku Filozofskog fakulteta na detaljnom izlaganju rezultata istraživanja te zahvalio istraživačkom timu na važnim spoznajama koje će poslužiti u svrhu jačanja sustava integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Točka 4. Dnevnog reda: Razno

Predsjednik Stalnog povjerenstva zamolio je prisutne članove/ice Stalnog povjerenstva da predstave aktualne i planirane aktivnosti u okviru svojih nadležnosti.

Predstavnica Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske upoznala je prisutne članove/ice da se unutar njihovog Ureda provodi migracijski plan u kojem je fokus stavljen na Hrvate koji žive izvan područja Republike Hrvatske, odnosno na kategoriju Hrvata povratnika u Republiku Hrvatsku.

Predstavnica Ministarstva zdravstva obavijestila je da se planira sklapanje sporazuma s Ministarstvom unutarnjih poslova, a s ciljem prevladavanja problematike koja je prisutna na razini informacijskog sustava, ali i samog ostvarivanja prava na zdravstvenu pomoć, iz razloga što osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita, unatoč tome što im je osigurana zdravstvena zaštita u punom opsegu, nisu osiguranici Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te nemaju dodijeljen broj osiguranika. Također je u izradi podzakonski propis kojim će biti propisani standardi i prava zdravstvene skrbi za osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita, kao i za kategoriju tražitelja međunarodne zaštite te za kategoriju osoba koje nezakonito borave na području Republike Hrvatske.

Predstavnik Ministarstva unutarnjih poslova naglasio je da ključnu ulogu u integraciji osoba pod međunarodnom zaštitom imaju mediji i njihova prezentacija navedene kategorije ljudi općoj javnosti. Pozvao je sve aktivne dionike sustava za provedbu integracije da medije upoznaju s primjerima dobre prakse te pozitivan primjer predstavljanja rada Osnovne škole „Šime Budinića“ iz Zadra na završnoj Konferenciji projekta *Podrška integraciji državljana trećih zemalja kojima je odobrena međunarodna zaštita*.

III. ZAKLJUČAK

Stalno povjerenstvo se u 2018. godini sastalo dva puta, 5. ožujka 2018. godine i 20. prosinca 2018. godine u Vladi Republike Hrvatske. Sjednice su se tematski odnosile na praćenje ispunjavanja mjera u okviru *Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine*, a osobito izradu *Plana razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita*.

Od provedenih mjera *Akcijskog plana* u 2018. godini, osobito se ističe proveden postupak izrade *Plana razmještaja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita*. *Planom razmještaja* definiraju se procedure i kriteriji po kojima će osobe po dobivanju međunarodne zaštite biti smještane u različita mjesta i gradove diljem Republike Hrvatske. Svrha izrade navedenog dokumenta jest, s jedne strane, rasterećenje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te ravnomjernija raspodjela odgovornosti integracije koja rezultira potrebom angažmana raznih sustava kroz koje se provode integracijske mjere, a druge strane stvaranje prilika za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita i potencijalne dobrobiti lokalnim zajednicama. U svrhu izrade *Plana razmještaja*, ULJPPNM organizirao je koordinativne sastanke u 8 gradova u kojima su identificirani kapaciteti za smještaj osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita s više od 200 sudionika. Cilj sastanaka bio je jačati suradnju lokalne, regionalne i nacionalne razine u pogledu integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita te raspraviti moguće kriterije razmještaja iz perspektive lokalnih zajednica. Također su, u svrhu jačanja kapaciteta lokalnih zajednica, održane i javne tribine na temu izazova integracije za javne službenike te predstavnike civilnog društva u 6 gradova diljem Hrvatske za više od 400 sudionika.

Nadalje, u 2018. godini proveden je niz aktivnosti kojima je cilj bio upoznavanje opće i stručne javnosti s izazovima integracije te poticanje uključivog stava prema integraciji osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Među njima ističe se nacionalna medijska kampanja koja je dosegla više od 1.5 milijuna televizijskih gledatelja te više od 960.000 posjetitelja YouTube kanala te senzibilizacijske aktivnosti za djecu i mlade koje su provedene u suradnji sa 17 škola u 6 gradova s 963 djece i mladih osnovnoškolskog uzrasta. Za javne službenike u području socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja i zapošljavanja, održano je ukupno 9 javnih događanja na kojima je sudjelovalo više od 600 sudionika. Također, izrađeno je i izmijenjeno i dopunjeno izdanje *Vodiča kroz integraciju stranaca*, koje će se tiskati na 7 jezika. Provedene su i istraživačke aktivnosti u 30 jedinica lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava na temu stavova hrvatskih građana te njihove spremnosti na prihvaćanje i integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita te potreba jedinica lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava u procesu integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

U narednom razdoblju prepoznata je potreba daljnje senzibilizacije ključnih dionika sustava integracije, uključujući i opću javnost, kako bi se olakšalo uključivanje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u društvo. Naime, provedeno anketno istraživanje na reprezentativnom uzorku hrvatskih građana pokazuje kako oni imaju uglavnom neutralan stav prema osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita. Stoga, kako se percepcija kulturalne različitosti ne bi pojačala, a time i smanjila podrška integraciji, važno je poticati pripremu i senzibilizaciju javnosti prilikom uključivanja u društvo osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, što će osobito postati važno u okviru njihovog razmještaja diljem Republike Hrvatske. U ovome se ističe i uloga medija, naročito javnih, koji su glavni izvor informiranja osoba kojima je odobrena

međunarodna zaštita. U tom kontekstu, zabrinjavajuća je percepcija sudionika istraživanja koji procjenjuju da je prikaz osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u medijima blago negativan.

Nadalje, povećanjem broja gradova u koje se smještaju osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita javlja se potreba razvoja sustava podrške jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pitanja integracije. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju kako malo zajednica ima iskustvo prihvata i integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita te ne postoje razvijeni lokalni planovi integracije. U isto vrijeme, iskustva zemalja u kojima postoji duga povijest integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita pokazuju kako je lokalna razina ključna za uspješnu integraciju. Stoga, uključivanje, informiranje i podrška lokalnim i područnim (regionalnim) samoupravama prepoznaje se jednim od ključnih izazova razvoja integracijske politike. Dosadašnje aktivnosti suradnje tijela državne uprave i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave rezultirale su razvojem smjernica i alata koji mogu služiti u oblikovanju lokalnih integracijskih politika (na primjer, *Okvir za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita na lokalnoj razini* i *Liste za procjenu potreba i izazova integracije lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava te osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita*), no važno je razmotriti i druge načine suradnje u provođenju integracijskih politika.

Konačno, pozdravlja se najava izrade podzakonskih propisa kojima će biti propisani standardi i prava u sustavu zdravstvene skrbi za osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita. Ovo je osobito važno u kontekstu poteškoća u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu koje proizlaze iz odredba Zakona o obveznom zdravstvenom obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj (NN 80/13, 80/15) prema kojem osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita nisu osiguranici Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, što u praksi dovodi do nerazumijevanja ili neznanja procedura pružanja zdravstvene zaštite ovoj skupini korisnika. Stoga, najavljeni propisi predstavljaju važan korak u daljnjem jačanju pristupa osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita zakonom jamčenim pravima, ali i drugih kategorija migranata.

Stalno povjerenstvo će u 2019. godini nastaviti pratiti provedbu mjera *Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine* te ukazivati na integracijske izazove i davati smjernice kako bi se omogućilo punopravno i ravnopravno participiranje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u društvo, u cilju zaštite njihovih prava, ali i promicanja dobrostanja i napretka Republike Hrvatske.